

צוואה: כל מה שרציתם לדעת ולא העזתם לשאול

לעתים רבות, אנו נמנעים מהמחשבות הלא נעימות הקשורות בחיינו, למשל מה יקרה לאחר מותנו או לאחר מותם של היקרים לנו. למרות חוסר הנעימות וחוסר הנוחות הנלווים למחשבות הללו, ישנה חשיבות מיוחדת להסדרת נושא הצוואה.

הסיבה לכך היא מכיוון שאנו רוצים להקל על אלו הנשארים מאחור ולמנוע חיכוכים, אי הבנות או קשיים שעשויים להתעורר בין היורשים. בדרך כלל, אותם עימותים נובעים לרוב כתוצאה ממצב שאינו ברור ומוסדר מראש.

כל אדם אשר בבעלותו רכוש כלשהו ואשר אינו מעוניין לחלקו מסיבה זו או אחרת לאחר מותו באופן שמפורט בחוק הירושה, כדאי מאד שיערוך צוואה.

מהי צוואה?

צוואה (מלשון "צו" / "ציווי") הינה הדרך המשפטית להביע את רצונכם באשר לחלוקת רכושכם לאחר מותכם. הצוואה תקבל תוקף לאחר המוות, כאשר היורשים יפנו לרשם לענייני ירושה בבקשה לקיימה.

מדוע כדאי לערוך צוואה?

אם ברצונכם להסדיר את ענייניכם טרם המוות, לגמול לאדם שטיפל בכם, ליחד חפץ מסוים לאדם מיוחד וקרוב, או אם אתם רוצים למנוע מלחמות ירושה בין יקיריכם לאחר לכתכם, הדרך הטובה ביותר להשיג מטרות אלו הינה באמצעות עריכת צוואה.

סיבה נוספת הינה שייטכנו מצבים, בהם לא תמיד מנהל העיזבון יודע איפה לחפש את נכסיו של הנפטר. לכן, על מנת להקל על אלו שנשארים בחיים, יש למפות את מכלול הנכסים כך למשל במקרה של אדם רב נכסים או אדם אשר היה דיסקרטי לגבי נכסיו בחייו, לא "יאבד" אותם לאחר מותו.

אני מתלבט אם לערוך צוואה, מה חשוב לדעת?

החוק אינו יכול לכפות על אדם לערוך צוואה. אולם, אדם שאינו עורך צוואה מותיר את יורשיו לברירת המחדל הקבועה בחוק.

לפי ברירת המחדל, פרט למוטיבים ייחודיים, העיזבון מחולק אוטומטית שווה בשווה: חצי לבן הזוג שנותר בחיים, והחצי השני מתחלק בין היתומים. חשוב לדעת זאת ולבחון האם אכן זוהי התוצאה המבוקשת והרצויה, שכן אם לא מתנים אחרת בצוואה, יחולק העיזבון על פי אותה ברירת מחדל.

האם יש חשיבות לנוסח הצוואה?

על נוסח הצוואה להיות בהיר וחד משמעי ככל הניתן, על מנת למנוע מחלוקות מיותרות וסכסוכי יורשים פוטנציאליים. הוראות צוואה שאינן ברורות עלולות להוות עילה למחלוקות בין הצדדים ואפילו להביא לפסלות הצוואה כולה. נוכח החשיבות בחוק לבהירות הצוואה, נוטים עורכי דין רבים להרחיק לכת ולנקוט בשפה קרה ועניינית בעת עריכת הצוואה. יש לזכור כי זהו אכן נושא כלכלי, אך נושא זה הינו רגיש במיוחד ומשלב בין פיננסים לבין היחסים במשפחה.

כמו כן, יש לזכור כי הצוואה תיפתח בפני היורשים לאחר מות הנפטר בסמוך לתום תקופת האבל. חשוב לנקוט בשפה ברורה אשר לא משתמעת לשתי פנים, אך עם זאת, על הניסוח להיות פיוטי ורגיש ככל הניתן, שכן הוא מגלם בתוכו את הגיגי ליבו הכמוסים של הנפטר, אשר יחשפו בפני יורשיו.

מהם הנושאים אשר חשוב להתמקד בהם בעת עריכת צוואה?

אנו ממליצים לקבוע הגדרות ברורות ככל שניתן לגבי מיהם היורשים, מהן הזכויות המוקנות להם ומהם הנכסים והזכויות המורשים להם באופן שאינו משתמע לשתי פנים. הגדרה מדויקת, תמנע במקרים רבים סכסוכים ומריבות אודות פרשנות.

ערכתי צוואה – מה עכשיו?

רבים עורכים צוואה פעם בחייהם, מניחים אותה במגירה, ושוכחים ממנה. התנהלות שכזו אינה מומלצת. חשוב לחזור אל הצוואה מפעם לפעם ולעדכן אותה.

חשוב לזכור שהחיים הינם דינאמיים - אדם יכול לצבור ולאבד נכסים לאורך הזמן, וכן לרכוש ולאבד אוהבים ואויבים במהלך חייו, למשל כאשר נפטרים או נולדים קרובי משפחה, במקרים של גירושין או נישואין, כאשר חל שינוי במצבו הבריאותי של אחד היורשים וכיוצב'. לכן, חשוב ואף מומלץ לשוב ולעדכן את הצוואה מדי פעם בהתאם לנסיבות החיים. ניתן בכל עת לחזור ולהביט בצוואה, לשנותה, לבטלה ולכתוב צוואה אחרת במקומה. הצוואה שתקבל תוקף, תהיה הצוואה האחרונה שתיערך.

כיצד עורכים צוואה?

קיימים מספר סוגי צוואות אשר החוק מכיר בהן: צוואה עם עדים, צוואה בפני נוטריון וכו'. לכל סוג צוואה היתרונות והחסרונות המיוחדים לה, ואופן אישור ו/או עריכה שונה. על כן, מומלץ מאוד להיעזר בעו"ד בעת עריכת צוואה.

האם קיימות מגבלות על אופן חלוקת הנכסים בצוואה?

כל עוד הצוואה נערכה על פי הכללים הקבועים בדין, אדם יכול להורות על חלוקת רכושו כפי שהוא רואה לנכון, וללא כל מגבלה.

מה כדאי לעשות לפני שניגשים לעורך דין לערוך צוואה?

אנו ממליצים להכין מראש רשימה של כל הנכסים הקיימים, לרבות נכסי נדל"ן, מכוניות, כספים המצויים בבנקים ובמקומות אחרים, אוספים, פריטים אישיים וכל דבר אחר שהינו בעל ערך כספי או אישי כלשהו. אנו מציעים גם לחשוב ברצינות ובכובד ראש טרם עריכת הצוואה מיהם היורשים ומה יירשו. לאחר מכן, יש להגיע מוכהים עם המידע הנ"ל לעורך הדין על מנת שיוכל ביתר קלות לערוך את הצוואה בהתאם לרצונו של המצווה, ולהדגיש בפניו את הבעיות בחלוקה הרצויה במידה וישנן כאלה.